

Gdańsk, 13 grudnia 2023 r.

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

mgr Martyny Puchalskiej

**MMPI-2 jako metoda do przewidywania skuteczności Terapii
Skoncentrowanej na Rozwiązaniach (TSR) u osób ze zdiagnozowanymi
zaburzeniami depresyjnymi i lękowymi mieszanymi**

napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Mikołaja Majkowicza

i promotora pomocniczego dra Piotra Pankiewicza

na Wydziale Nauk o Zdrowiu z Instytutem Medycyny Morskiej i Tropikalnej

Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Doktorantka swoją rozprawę poświęciła zagadnieniom niezwykle ważnym w kontekście oceny skuteczności terapii, w tym wypadku Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach (TSR), a mianowicie przewidywania jej skuteczności u osób ze zdiagnozowanymi zaburzeniami depresyjnymi i lękowymi mieszanymi.

Podjęcie się tego zamierzenia zasługuje na uwagę ze względu na wzrost osób mających problemy psychiczne w ostatnich latach, które nasilone zostały lub wywołane w czasie pandemii jak również podejmujących terapię w oparciu o różne paradygmaty.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PRACY

Przedłożona mi do recenzji rozprawa doktorska ma postać klasycznej dysertacji. Liczy 80 stron, wraz z Aneksami, piśmiennictwem, streszczeniem w języku polskim i angielskim.

Tytuł pracy odpowiada treściom w niej zawartym, jest stylistycznie oraz metodologicznie prawidłowy, daje potencjalnemu czytelnikowi wskazówkę, jakiego obszaru eksploracji naukowej dotyczy dysertacja.

Układ pracy jest charakterystyczny dla prac teoretyczno-empirycznych. Jednakże brak jakiegokolwiek numeracji rozdziałów, nie trzymanie się standardów w opracowaniu dysertacji sprawia, że tworzy się pewien chaos w strukturze pracy. Utrudnia to czytelnikowi odbiór treści.

Wstęp dobrze, jeśli chodzi o treści, wprowadza w problematykę pracy. Niestety, Badaczka w szczególności na początku *Wstępu* przywołuje informacje (10 pierwszych zdań) nie poparte żadnym źródłem. Nie mam pewności, czy *Wstęp* to tylko wstęp, czy jest to wprowadzenie teoretyczne.

Część teoretyczna składa się z 6 rozdziałów? podrozdziałów? odnoszących się do obrazu klinicznego depresji, lęku oraz zaburzeń depresyjno-lękowych, czynników mogących mieć wpływ na wystąpienie zaburzeń depresyjno-lękowych, a także różnych form leczenia tychże zaburzeń (włączając w to farmakoterapię i leczenie nefarmakologiczne). Część teoretyczną kończy rozdział (podrozdział?) dotyczący Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach.

Część teoretyczna dobrze wprowadza w cz. badawczą.

Zastanawia mnie tytuł części empirycznej *Badania*, zazwyczaj badacze tytułują taki rozdział *Metodologia badań własnych*. Może warto by chociaż doprecyzować *Badania własne*.

OCENA ROZPRAWY, REALIZACJI CELU BADAŃ I ORYGINALNEGO WKŁADU AUTORKI

Celem niniejszego projektu badawczego jest ocena skuteczności terapeutycznej Krótkoterminowej Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach (TSR) oraz poszukiwanie możliwości przewidywania skuteczności tego rodzaju terapii, przy pomocy kwestionariusza MMPI-2 u pacjentów z rozpoznaniem zaburzeń depresyjnych i lękowych mieszanych. Jak pisze Autorka dysertacji, praca ma na celu dostarczyć także informacji o ewentualnej możliwości zmniejszenia psychologicznych skutków występujących zaburzeń psychicznych.

Koncepcja zaplanowanych badań nie budzi większych zastrzeżeń formalnych, a z wielu względów jest ważna z poznawczego punktu widzenia.

Przedstawiono bardzo klarownie procedurę badawczą, kryteria włączające i wyłączające.

Badaczka sformułowała poprawnie 4 hipotezy badawcze.

Cele pracy zostały przez Badaczkę zrealizowane z wykorzystaniem różnorodnych metod badawczych, do których należą:

- Kwestionariusz Osobowości MMPI-2;
- Wywiad socjodemograficzny (a nie socjo-demograficzny);
- Skala subiektywnej oceny stanu zdrowia psychicznego (nie została podana rzetelność).

Zastosowano adekwatne do celów pracy analizy statystyczne.

Wyniki przyniosły ustalenia. Najbardziej wartościowe w mojej ocenie, jest zwrócenie uwagi na to, że TSR jest skuteczna w grupie badanych osób już po przeprowadzeniu 6. sesji terapeutycznych.

Przeprowadzona dyskusja, choć nie jest zbyt pogłębiona, wskazuje na interdyscyplinarną wiedzę Badaczki, umiejętność krytycznej analizy problemu.

Dysertacja Pani mgr Martynie Puchalskiej wychodzi naprzeciw trudnym wyzwaniom, ważnym także z punktu widzenia praktycznego. A ponieważ w takim ujęciu nie podejmowano dotąd takich badań, jest pracą oryginalną, podejmującą istotną i nader aktualną problematykę, także z perspektywy dużego znaczenia społecznego.

Oceniając całościowo rozprawę doktorską pragnę w tym miejscu podkreślić jej mocne strony, czyli:

- uwzględnienie zagadnienia, jakim jest przewidywanie skuteczności Terapii Skoncentrowanej na Rozwiązaniach u osób ze zdiagnozowanymi zaburzeniami depresyjnymi i lękowymi mieszanymi;
- uwzględnienie w ocenie procesu diagnostycznego jednego z najlepszych kwestionariuszy badania osobowości, tj. MMPI-2;
- zdiagnozowanie depresji lękowej (F41.2) przez specjalistę psychiatrę, a następnie potwierdzenie diagnozy przy pomocy kwestionariusza MMPI-2;
- prowadzenie terapii TSR przez jedną osobę (Doktorantkę?);
- badania longitudinalne, pomiar dwukrotny przed- i po 6 sesjach terapii TSR;
- pokazanie bardzo wartościowych rezultatów;

- przełożenie wyników na aplikacyjność.

Moje uwagi dotyczą:

- braku numeru zgody Niezależnej Komisji Bioetycznej do Spraw Badań Naukowych;
- nierównej liczby osób w grupie kryterialnej i porównawczej (co prawda wskazano to w ograniczeniach badań własnych), co łatwo było „wyrównać” dobierając celowo osoby z grupy porównawczej do grupy kryterialnej, kierując się zasadą zupełnego/największego podobieństwa;
- niewielkiej liczby piśmiennictwa uwzględnionego w dysertacji;
- nie zawsze starannego przygotowania piśmiennictwa (np. brak współautorów, jak np. w pracy Samochowca i współautorów, nie podawanie dat pobrania w przypadku prac pobranych ze stron internetowych) i niezgodności niektórych nazwisk w tekście pracy i piśmiennictwie (np. Chisholm vs Chisholmi, Gorna vs Gorman itd.); brak niektórych prac w Piśmiennictwie, np. DSM-5, na które Badaczka powoływała się w tekście.
- w części pracy moim zdaniem Autorka nie potrafiła przekazać głębi narracji lub stosuje zbyt uproszczenia, np. s. 66 *osoby chorujące na depresję lękową, które nie są przekonane do farmakoterapii i dodatkowo są gotowe, by przejąć kontrolę nad własnym życiem mogą więc skorzystać z faktu oferowania przez terapeutę TSR specyficznej relacji polegające na byciu na równi i pracowaniu wspólnie nad rozwiązaniem kłopotów klienta*
 - a przecież nie przekonanie do farmakoterapii może mieć różne podłoże, m.in. niewielkie nasilenie objawów depresji, z którym osoba może móc sobie poradzić bez wspomaganie farmakoterapią, ale też oponowanie przeciw jakiegokolwiek farmakoterapii bez względu na nasilenie objawów;
- *Charakterystyka grup pacjentów z TSR i porównawczej* (s. 61) nie powinna znajdować się w dyskusji, ale w części odnoszącej się do opisu grupy badanej;
- kilka rycin i tabel zostało zamieszczonych w języku angielskim, a przecież praca jest przygotowana w języku polskim;
- część tytułów wymaga „wygładzenia”, np. *Skuteczność psychoterapii w prezentowanym materiale chorych*;
- uporządkowania wymaga też struktura pracy, a także jej wizualny charakter, czasem podpisy rycin znajdują się na kolejnej stronie (s. 47. Skala subiektywnej oceny stanu zdrowia psychicznego po terapii TSR, podczas gdy wykres mieści się na str. 46) albo tytuł

podrozdziału w ostatniej linijce strony (np. s. 41 Opis osób badanych, a opis zaczyna się od str. 42);

- nie rozumiem też, dlaczego Autorka dysertacji opisywała korelacje r -Personna, to jest wiedza, z którą studenci zetknęli się na pierwszym roku studiów, nie wymaga jakiegokolwiek opisu w tego typu pracy.

Część z tych uwag ma charakter dyskusyjny.

Badaczka pokazała dość umiejętne podejście do badania, a uzyskane przez Doktorantkę wyniki, poddane badawczej analizie, wypełniają oczekiwania recenzenta odnośnie do kwalifikacji poznawczej i poziomu rozprawy naukowej, w tym wypadku doktorskiej, pozwalając na jej pozytywną ocenę.

Całość rozprawy, w tym dyskusja wyników, potwierdzają, że Doktorantka posiada wiedzę pozwalającą na analizę uzyskanych wyników, dowodzi krytycznego sposobu myślenia Badaczki. Pokazuje też, iż Doktorantka posiada dużą świadomość ograniczeń badań własnych.

Rozprawa doktorska jest pracą oryginalną, w której Doktorantka rozwiązuje postawiony problem w sposób, który potwierdza jej umiejętności w wystarczającym stopniu do prowadzenia pracy naukowej.

Biorąc powyższe pod uwagę, **stwierdzam, że przedłożona mi do recenzji dysertacja mgr Martynty Puchalskiej w wystarczającym stopniu spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim, zgodnie z Ustawą o tytułach i stopniach naukowych (Dz.U. z 2021, poz. 478 ze zm.).**

Mam więc zaszczyt przedstawić Radzie Dyscypliny Nauki o Zdrowiu Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego wniosek o dopuszczenie mgr Martynty Puchalskiej do dalszych etapów postępowania doktorskiego.

Mariola Bidzan